

Eski Düzyazının Gelişimi :

XVII. YÜZYILDA HALK DİLİ İLE YAZILMIŞ
BİR TARİH KİTABI

HÜSEYİN TÛĞÎ

VAK'A - İ SULTAN OSMAN HAN

FAHİR İZ

“Eski Türk Edebiyatında Nesir” adlı kitabımın, tamamlanmak üzere olan II. cildinde Tarih bölümü üçte bir yer tutuyor. Bu bölüme alınacak yazıların daha çok birinci elden olmasına önem verdim. Bilindiği gibi Osmanlı tarihçilerinin birçoğu kendilerinden önceki tarihçileri özetlerler ya da onlardan aktarmalar yaparlar; kaynaklarını andıkları da anmadıkları da olur. Özgün bölümleri ayıklamak için bunları karşılaştırarak okumak gerekir.

Tarih bölümüne seçmeler yapmak için Kâtip Çelebi'nin *Fezleke*'sini okurken, Osmanlı tarihindeki ilk büyük reform girişimini boğan ayaklanma ile uyanık ve ileri görüşlü genç padişah II. Osman'ın öldürülmesini anlatan bölümü de almağı düşündüm. Kâtip Çelebi bu olayın görgü tanığı olan Tûğî adlı birinin yazdığı özel tarihten yararlandığını söylediğinden¹ bu tarihin metnini görmek istedim.

Olayla çağdaş tarihçilerden Peçevi (ölm. 1059/1649) konağının penceresinden gördüklerini ve sonradan, ayaklanmanın tanıklarından Kara Mezak'tan duyduklarını anlatıyor. Tûğî'nin eserinden söz açmıyor².

Ünlü tarihini Şârih-ül-Menarzâde Ahmed'in müsvedde olarak kendisine verilen eserini temel alıp büyük çapta toplamalarla ortaya koyan Naîma

¹ *Fezleke* 11, 9 v.d.

² Peçevi, *Tarih* 11, 380 v.d.

(ölm. 1128/1716) II. Osman olayını Hasanbeyzâde'den alıp Kâtip Çelebi'den tamamladığını söylüyor.¹

Eserini XIX. yüzyılın ilk yarısında yayınlayan J. von Hammer-Purgstall, Osmanlı Devleti Tarihi'nde, II. Osman olayı için, başka kaynaklar yanında, özellikle Tûgî'nin *Vekayi-i Sultan Osman* adlı 61 yapraklık bir yazmasını anıyor.² Bu yazma şimdi Biyana kütüphanesindedir.³

1919 da M.A. Danon II. Osman olayı ile ilgili dört belgeyi, Fransızca çevirileri ile birlikte, *Journal Asiatique*'de yayınladı.⁴ Bu dört belge şunlardır:

A. *Tarih-i Sultan Osman*, II. Osman olayının beş sahifelik bir özeti, halk dilinde ve harekeli nesihle yazılmış.

B. Harekesiz nesihle yazılmış 78 sahifelik bir yazma. Tam adı: *Bu hikâye Kutb-u felek-il-ikbâl ve Merkez-i dâiret-il-ikmâl Sultan Mustafa Hân-ı Yusuf-cemâl hazretlerinin sebab-i kalâsın ve culûs-i hümayunun beyan eder*. Yazan: Sultan Osman'ın eski solaklarından Hüseyin bin Sefer.

C. II. Osman üzerine 444 beyitlik Arapça bir manzume ki Danon bunun yalnız 121 beyti ile başta ve sondaki düzyazı parçayı yayınlamıştır.

D. Eli Afeda Begi adındaki bir Karayım yazarının yine II. Osman üzerine yazmış olduğu İbranice manzume.

D. Aynı olay üzerine yazılmış Türkçe bir destan.

Bu metinlerden konumuzu ilgilendiren B metnidir. Danon bu metnin Hammer'in yararlandığı Tûgî tarihine benzemekle birlikte, bu benzeyişin aldatıcı olduğunu, bunun başka bir eser olması gerektiğini ileri sürüyor. Danon ayrıca Antoine Galland'ın Tûgî tarihini Fransızcaya çevirerek 1628'de Pariste yayınladığını kaydediyor. Ona göre bu çevirinin aslı olan kitapla kendi yayınladığı B nüshası ayrı ayrı eserlerdir.⁵

Bunlardan başka Bibliothèque Nationale'de yazarı Nev'î olarak kaydedilen *Musibetname* adlı bir yazma daha var ki (Supplément turc 871) yine II. Osman olayını anlatıyor.⁶ İstanbul'da Fransız Elçiliği tercümanlarından Philibert Deval bu eseri 1146/1733 de istinsah ederek Fransızcaya çevirmiştir.

1 Naima, *Tarih*, İstanbul 1280 baskısı, 11, 207.

2 J. von Hammer-Purgstall, *Geschichte des osmanischen Reiches*, Pest 1828-35, cilt IV, önsöz, IV, 14.

3 Flügel, 11, 254.

4 M. A. Danon, *Contributions à l'histoire des sultans Osman II et Moustafa I*, Journal Asiatique, onzième série, tome XIV, 68-139, 243-310, Temmuz-Ağustos 1919.

5 Danon, aynı makale, s. 70.

6 Blochet, *Catalogue des manuscrits turcs*, Paris 1933, II, 80.

Tûgî'nin eserinin bu sayılanların dışındaki yazmalarını ilk defa 1927 de Franz Babinger haber vermiştir.¹ Bunlar Dresden ve Cambridge kütüphanelerindeki nüshalardır.² Ayrıca Babinger, eserin her nüshada başka şekilde verilen adının *Vak'a-i Sultan Osman Han* olduğunu, Tûgî'yi ilk defa kaynak olarak kullanmış olan Kâtip Çelebi'ye dayanarak tesbit etmiştir.³

1947 de Mithat Sertoğlu *Belleten*'de Tûgî tarihinin bir nüshasını yayınladı.⁴ Adının *İbretnüma* olduğu bildirilen bu nüshanın hangi yazmadan alındığını tesbit edemedim. Sertoğlu önsözünde şöyle diyor: "Naîma, Genç Osman vak'asından bahsederken... II. Osman'ın hal ve katli hadisesi hakkında Tûgî adlı bir zatın ayrıca bir tarih yazdığını haber verir. Bizim yayınladığımız tarih budur. Adı *İbretnüma*'dır. Müellifi yeniçeri solak Hüseyin Tûgî'dir. Ashı hususi ellerde bulunan bir nüshadan istinsah olunmuştur. Yaptığımız araştırmaya göre İstanbul Kütüphanelerinde şimdiye kadar bir nüshasına raslanmadığı gibi bu işlerle alâkalı kimseler tarafından böyle bir eser görülüp tetkik olunmuş değildir... Hicri 1000 yılından 1070 yılına kadar olan vukuatı bugüne uyar bir tarih telakkisiyle yazmış olan büyük müverrih Naîma'nın yalnız adı belli olup henüz ele geçmeyen öbür kaynaklarının da zamanla bulunup yayınlanmasını bütün kalbimizle ümid ve temenni ederek *İbretnüma*'yı neşir sahasına koyuyoruz".

İ. H. Danişmend, *Osmanlı Tarihi Kronolijisi*'nde, II. Osman olayının kaynaklarını sayarken, Tûgî'nin eseri hakkında başlıca Danon'un adı geçen makalesine dayanmakta ve onun gibi Tûgî ile Nev'î adlı iki ayrı yazarın varlığını kabul etmektedir.⁵

Münir Aktepe 1959 da yayınladığı Mustafa I makalesinde, başka kaynaklar yanında, Tûgî'nin Danon ve Sertoğlu yayınlarından yararlandığını anıyor. Aktepe'nin makale içindeki ve bibliyografyadaki notları, bu iki yayını aynı eserin iki nüshası olarak kabul ettiğini göstermektedir.⁶

Tûgî'nin esas nüshasını bulmak ümidi ile, bir yandan Avrupa kütüphanelerindeki yazmaların mikrofilmlerini getirtirken, bir yandan da Sertoğlu'nun

1 Franz Babinger, *Die Geschichtschreiber der Osmanen und ihre Werke*, Leipzig 1927, s. 157.

2 H. O. Fleischer, *Catalogus codicum man. Orientalium...*, 27, yaprak 27a-52a ve E.G. Browne, *A Handlist of Muhammedan Manuscripts of the University of Cambridge*, 219, No. 1109.

3 Babinger, göst. yer, s. 157.

4 Mithat Sertoğlu, *Tuğî Tarihi*, Belleten, Cilt XI, Sayı 43, s. 490-514.

5 İsmail Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolijisi*, ikinci baskı, İstanbul, 1961, III, 292.

6 İslâm Ansiklopedisi. Cüz 87, 692-95.

yayınladığı özel nüsha dışında, Türkiye kütüphanelerinde başka bir nüshanın bulunup bulunmadığını araştırdım. 1964 şubatında Konya'da iken ziyaret ettiğim İzzet Koyunoğlu kendisinde bir Tûgî nüshası bulunduğunu haber verdi. Onun da filmini aldirttim.

Eldeki Tûgî metinlerini karşılaştırdığım zaman bunların hepsinin aynı eserin değişik nüshaları olduğunu gördüm.

SONUÇ

1. II. Osman'ın solaklarından, şiirlerinde Tûgî mahlasını kullanan, Hüseyin bin Sefer, yakından izlediği ayaklanma üzerine, *Vak'a-i Sultan Osman Han* adı ile ve halk diliyle bir kitap yazmıştır.

2. Bu eserin destanî, dinî, tarihî birçok halk kitapları gibi, topluluklarda sık sık okunduğu, yazmaların iç kapaklarında ya da sahife kenarlarındaki notlardan anlaşılmaktadır.

3. Türlü yazıcılar, çağın koşullarına göre, metinde, çıkartmalar ya da eklemelerle, değişiklikler yapmışlardır (sözgelişi II. Osman'ın öldürülme sahnesinin atlanması, I. Mustafa'ya karşı çok saygılı bir dil kullanılması, v.b. gibi).

4. Kimi yazıcılar eserin dilini fazla sade bularak, süslü düzyazı ile cümleler katmışlardır. Şu örnek bu konuda bir fikir verebilir: Dresden nüshasının ikinci sahifesindeki *شیخ الاسلام اسعد افندی یه واروب استفتا ایلدیله* cümlesi Danon nüshasında şu şekildedir: *عارف الحقایق الفتوی واقف دقایق التقوی بحر الفضائل افصح الامم نادره العصر علامة الدهر مقتداى اهل جهان شیخ الاسلام اسعد افندی حضرتلرینه وارب فتوا طلب ایلدیله*.

5. Kitabın Avrupa kütüphanelerinde birçok yazması olduğu hatta Fransızcaya çevrildiği halde, Türkiye kütüphanelerinde nüshalarına raslanmaması, şimdiye kadar ancak özel kitaplarda iki nüshasının bulunması, zamanında çok okunmuş ve elden ele gezmiş olan bu eserin belki bir aralık yasaklanıp toplattırılarak nüshalarının yok edilmiş olmasını düşündürmektedir.

Benim burada, aslındaki imlâya hiç dokunmadan, yayınladığım metin, eldeki nüshalar içinde, esas nüshaya en yakın olduğunu sandığım, dili ve us-

lûbu en az deęişikliğe uğramış görülen Dresden nüshasıdır. Bu metne sadece, asıl metinde bulunduğu halde Dresden metninde yazıcının atladığı açıkca belli olan, birkaç sözcük ve cümleyi Danon nüshasından alarak parantez içinde ekledim. Dresden nüshasından da daha iyi ve E.G. Browne'a göre belki de yazarın elyazısı olan nüsha yazık ki çok eksiktir.

Benim bu yayında amacım, Veysî ve Nergisî okulunun süslü düzyazı (inşâ) dilini bir çıkmaza soktuğu çağda yaşadıkları halde, halk dili ile eser vermiş pek çok Türk yazarından biri olan Tûgî'nin eserini bir edebiyat malzemesi olarak sunmaktır. Eldeki nüshalarda bulunan tarihî verileri karşılaştırarak metnin tenkitli baskısını hazırlamak işini tarihçi arkadaşlara bırakıyorum.

Nüshaların tavsifleri adı geçen kataloglarda yapılmış olduğu için tekrar etmedim.

Tûgî'nin bir nüshasının özel kitaplığında olduğunu bana haber vererek filmini aldırmağa müsaade eden İzzet Koyunoğlu'ya ve Avrupa kütüphanelerindeki Tûgî nüshalarının filmlerini kısa zamanda sağlayan Millî Kütüphane eski müdürü, şimdi Eğitim Bakanlığı kültür müsteşarı Adnan Ötüken'e içten teşekkürlerimi sunmak isterim.

واقعه* سلطان عثمان خان

بو وقایع عجیبه و حکایات غریبه بیلک اوتوز بر سنه سنده شهر استانبولده واقع اولدی که مرحوم سلطان عثمان و سلطان مصطفی احوالن ، صولاق حسین که توغی تخلص ایدر ، آنک یازدغی روایت صحیحه که :

بیلک اوتوز بر رجبک یدنجی چهارشنبه کونی سپاه و یکیچری و باقی خلاق هر زمردن سلیمانیه جامعده جمع اولوب ، چارسولری قپادوب ، بعده اوده لرده آت میداننده یغناق ایلوب ، بعده عموماً آت میداننده یکی جامع حرمنده جمع اولوب جوابلری بوکه . « پادشاهمز کعبه یه کتمک استر نامی اناطولیه کتمکه القا ایدنلری استرز و پادشاهی اناطولیه کچمکدن فراغت ایتدرمک استرز .» اویله اولسه خلقک بویله غلوسندن اولکون حصار قپولرین قپاتدیلمر و آخور قپوسنده توغ و اوتاغ همایونی قادرغله ره قیوب اسکداره کچمک محلنده قومایوب آلیقودیلر . دارالسعاده آغاسی سلیمان آغا پادشاهمه هرکون قوی کچمک اوزره اولوب : « یکیچری طائفه سنک تفنک اندازلغنده و سپاه خلقنک جندیلمکده و جنک کونارنده مهارتلی بللوردر . بو قول قوللقدن چقمشدر . قول اولورسه مصر [27b] و شامک جندیلمری و تفنک اندازلقدن اناطولی سکبانی کبی اولسه . سنه ماضیده خوتین سفرنده برکافرک آزاجق طابورین بوزمغه قادر اولمادیلمر . بی هنر و بی منفعت درینتی و مدره باز و ارباب معاش قول اولورمی ؟ » دیوسعادتلو پادشاهه سویلیو سویلیو قوی صوتدی و [ترکاندن] جندی و [اتراکدن] سکبان یازمق سوداسنه

دوشوردی. و صدر اعظم دلاور پاشا و خواجه عمر افندی بوجوابلرده دارالسعاده آغاسنه موافقت اوزره ایدیلر. ودخی خواجه عمر افندی پادشاهه اناطولیه یه کچورمکه مدح ایلمکدن مرادی بو ایدی که بوندن اول خواجه نك قرنداشی، که قره باش افندی دیرلر ایدی، براوغوردن کعبه یه قاضی ایتدیرمش ایدی. کعبه ده والی اولان شریف، قره باشه قضای ضبط ایتدیرمیوب صلب ایلمک مراد ایلدی ایدی. اهل کعبه شریفدن رجا ایلدیلر. بو خصوصه خواجه یه غیرت دوشدکندن پادشاهی مصره کوتروب بعده کعبه یه ایلتوب بویوزدن شریفدن انتقام آله. « پادشاهم! الحمد لله غازی اولدک، سکا حج ایلمک فرض اولدی. حاجی و غازی عنوانیله سرافراز اولمق کرکسن » دیر ایدی. ودخی برسبب بو ایدی که بوستانجی باشی بئر محمد آغا یکیچیزی اغاسی [28a] یوسف آغا ایله مابین اولدوغندن پادشاهی هر بار تبدیل جامه ایله/کزدروب میخانه لری ویساقجی اوپه لرین باصدروب سپاه ویکیچیریدن چوغین اخذ ایلوب و چوغنه دخی دکنک اوردروب و طاش کیمارنه قویدروب بو احوالدن قول طائفه سی زیاده متالم ایدیلر. و برسبب دخی بوکه مقدا خوتین سفرنده ویردکلری بیکر اچه عطیه موجودنه ویریلوب برقاچ کوندن صوکره کلناره ویرمدکلرندن قول دخی طابور فتحنده نوعا اهمال و تکاسل اوزره ایدیلر. بزسوزومزه کلهلم. دلاور پاشا و خواجه و سلیمان آغانک مرادلری اوزره پادشاه دخی اناطولیه کتمکی مقرر ایلدی. و سکبان یازمق خصوصی تواتره ایرمش ایدی. حتی سکبان یازمق ایچون سرای عتیق تبردازلرندن اسکی یوسف نامنده برکسنه ذخیره جمعی بهانه سیله [اتراکدن] سکبان و [ترکاندن] جندی یازمق ایچون دیار عرب و شام و حلبه کوندرلمش ایدی. پادشاه ایسه رخت و بخت و جمله خزاینی طورمه اسکداره کچورمک اوزره ایدی. بواجلدن کاهی ایچ خلقندن طشره قول طائفه سنه بو احوالی بلدروب « بلمز بویله

ایتمکدن پادشاهمژک فکری ندر؟» دیرلر ایدی. هله محصل المرام خلایق جمع اولوب سلطان محمد حرمندن [28b] آت میداننه کلدیلر. سرایه طغرو کیدرکن صدراعظم طرفندن چاوش باشی خالیجی زاده منع ایچون کلدکده آنی طاشلادیلر. بعده بو جمهورک ایچندن امور کورمش اختیارلردن برقاچ یوز آدم « شرعله کورهلم مصالحی» دیوب، شیخ الاسلام اسعد افندی یه واروب استفتا ایلدیلر که:

« پادشاه اسلامی آزدروب بیت المالك اتلافنه سبب اولوب پادشاهه حجه کتمک لازم دکل ایکن بویله فترت و فتنه یه بادی اولنلره شرعاً نه لازم کلور؟» دیدیلر.

جواب مفتی بویله صادر اولدی که: « ایقاظ فتنه ایدنلره قتل لازم اولور» دیدکده صورت فتوایی آلدیلر و جمعیت یرینه کلدیلر. اول محله صدراعظم طرفندن یکیچری آغاسی و بلوک آغالری منع ایچون جمعیه کلوب، جمهور آنلاری طاشه طوتدیلر. ودخی اولکون طونهای همایون بشک طاشدن یدی قله یه کیدرکن کمیلردن طونها خلقی دخی چقوب، شهر قپولری قپالو اولمغین حصار دلوکلرندن شهره کیروب جمعیه داخل اولدیلر. بعده « خواجه اوینه وارلم، بو جمعیتدن پادشاهی خیر ایلسون و کعبه یه کتمکدن فراغت ایتدسون » دیو خواجه نیک اوینه طغرو جمهور کلدکلرنده مکر خواجه [عمر] افندی شه نشین ده اوتوروب [قپولرن محکم قپاتمش ایدی]. [جمهورک نیه کلدکلرین بلمز. 29a]

زیاده خوفندن [قوکشو قپوسندن] فرار ایلدی. جمهور یورویش ایتدیلر، قپوینی یقدیلر. بی نه یه اسباب خسارت اولندی. بعده دونوب صدراعظم [دلاور پاشانک] سراینه کلدیلر که وارسون پادشاهه بو جمعیتک اصلن بلدروب سلیمان آغانک قتلنی فرمان بیوروب کعبه یه کتمکدن فراغت ایلسون. قچنکه جمعیت صدراعظمک سراینه کلدیلر، وزیرک بالجمله توابعی ایلرو کلوب اوقلر پرتاب ایدوب برقچ آدمی قتل ایلدکلرنده جمهورک اللرنده یات و یراق یوق. بونی معقول کوردیلر که واروب سپاهی چارسوسندن تیر و کمان و سیف و سنان

وآلات حرب آلوب جنك ايليه لر. اهل سوق قرشو كلوب رجا و تمنا ايليوب
دكانلرن يغمادن قورتارديلر. وهم اخشام يقين اولمغين آيمان غلاظ و شداد ايله
« يارين ينه آت ميداننده جمعيت ايدهلم » ديو پريشان اولديلر. بودخي معلومك
اولسون كه بو جمعيتدن برقاچ كون اول اسعد افندی و صدر اعظم پادشاهی
كعبه يه كتمكدن فراغت ايتدير مشلردی. مكر بر كيجه پادشاه حضرتلری عالم
خوابده كورر كه تخت پادشاهيده اوتوروب النده مصحف شريف تلاوت
ايدركن فخر كائنات و شفيع العصاة حضرت رسالت پناه عليه السلام [29b] ظاهر
اولور. الندن مصحفی آلور و تختدن آشاغی ايندرر. پادشاه خاك عزتنه يوز
سورمك استدكده جرأته مجال ايدهمز، نصيب اولماز. اول محلمده پادشاه اويانور
ويارنداسی خواجه بي دعوت ايدر. رؤيانك تعبيرن استفسار ايلدكده، خواجه
افندی تعبیری بويله ايدر كه: « پادشاهم! اول كعبه يه كتمكه مراد شريفكز
اولوب بعده فراغت بيوردكز. خصوصاً كه كلام عزتده بيوريلان غزا و حج
شريفدر. كلام شريفی اوقرسز، نيچون فرمان شريفيله عمل ايلمزسز؟ مبارك
الوكزدن مصحف شريف آلنديغی بودر. اكر رؤياكزده حضرتك مبارك قدم
شريفنه يوز سورمك اولماديسه عن صميم القلب نيت ايلك. حج شريف ميسر
اولدقده بعده حضرتك روضه مطهره سنه يوز سوررسز». پادشاه بو تعبيردن
زياده صفا ايدوب بودفعه حجه كتمكده عنادنه مصر اولدی. بركون كندو
امامنی بعد الصلوة دعوت ايدوب بو واقعه بي سويلر. امام افندی دير كه:
« فخر الشيوخ اسكدارى محمود افندی قدس سره مستجاب الدعوه داعي كزدر،
آندن استفتا بيوروك » دير. پادشاه دخی بو واقعه بي تفصيل اوزره يازوب
عزیزه كونددر. عزيز دخی تعبير خوابده يازار كه [30a]: « پادشاهم! كلام عزت
حكم رباني در و اكا امثال لازمدر. واجلاس بيوردقلى تحت ايسه جبه
وجوددر. بو واقعه زياده مخوف و خطرناكدر. بعلم الله بو واقعه هائله نك وقوعی

تیز وقتده اولور. توبه و استغفار اوزره اولوب « فاستعینو ان اهل القبور »
 فحواسنجه حق تعالی حضرتنک اولیا قوللرینک مزاقده شریفه لرندن استمداد
 طلب بیورک. مرجودرکه دفع بلیات اوله ». پادشاه دخی ابی ایوب انصاری
 رضی الله عنه زیارتنه کیدوب فقرايه تصدق و قربان ایچون صغیر و قیون جمع
 ایدوب بوستانجیلر ادرنه قپوسنده و قره کمرکده عربه صغرلرین جبراً آلوب
 اوچ بیک اقیچهلوق جفته بیک اقیچه و یروب کتوروب قربان ایتدیلمر. و متصل
 اسکداره اسپابلر طاشنوب کوچک صددنده. بو ائنده شیخ الاسلام پادشاهه
 فتوی کوندروب « پادشاهلر کعبه یه کتمک فرض دکلدنر. عدالت اوزره رعایانک
 احوالن کورمک اولی در » دیدی. پادشاه بو مضموندن غضبناک اولوب عمل
 ایلمدی [سلطان عثمان اول فتوایی کوردکده، العهده علی الراوی، فتوای
 شریفی پاره لیدی دیور روایت ایدرلر]. بعده مشایخ کرام و علمای عظامک اکثری
 خبرلر کوندروب منع ایتدیلمر. مجال اولوب پادشاهی آلیقومق اولمادی. بو
 خصوصده صدراعظم دخی [30b] علما طرفنده اولوب چوق تقید ایلمدی. اما
 نیلسون باشی و منصبی قورقوسندن خواجه یه و سلیمان آغایه متابعت ایلمدی.
 بز سوزمزه کله لم. قچنکه جمهور صدراعظمک و خواجه نک اولرن باصوب
 غارت ایلدکلری پادشاهک سمعنه منعکس اولدی، اول علما نک کبارن دعوت
 ایدوب « قولک مرادی ندر؟ » دیدی. علما بالاتفاق دیدیلرکه: « سعادتلو
 پادشاهک کعبه یه کتمه سنی استمیوب دارالسعاده آغاسنی و خواجه افندی بی
 نفی بلد ایلسون دیرلر ». پادشاه بیوردی که: « بن کعبه یه کتمکدن واز کلدنم.
 اما استدکلری آدملری شهردن سورمک دکل منصبلرندن بله رفع ایلمک اولماز ».
 بعده اول کیچه جمهور اراسنده بر سوز پیدا اولدی که: « پادشاه جمله باغچه لرده
 اولان بوستانجیلری و ایچ خلقن یراقلندرمش و جبه خانه دن سلاحلندرمش و اون
 عدد ضربن کتورمش ». بر سوز دخی بوستانجیلرک ایچنده شایع اولدی که:

« جمله طونانماجی یکیچریلر قادرغالردن طوبلر ایله دریا طرفندن سرایی محاصره و احاطه ایدهلر و باقی جمهور باب همایوندن یورویش ایدهلر ». بو سوزدن بوستانجیلره زیاده خوف دوشوب هله یارنداسی کون [31a] که ماه رجبک سکزنجی پنجشنبه کونی ایدی ، علی السحر جمهور اودهلر میداننده جمع اولوب بعده ابوالفتح حرمنه واروب هربری آلات حرب و سیف و سنان ایله آت میداننده کلدکلرنده ، امرپادشاهی ایله شیخ الاسلام [اسعد افندی] و افتخار آل آیس نقیب الاشراف شریف افندی و ایکی قاضی عسکر و قدوة المفسرین شیخ عمر افندی و زیاده الواعظین شیخ سیواسی افندی و شیخ ابراهیم افندی و شیخ درویش افندی و قاضی زاده افندی [آتله سوار اولوب] بالکلیه جمهورک جمعیتنه کلدیلر ، « غلوعامدن مرادکز ندر؟ » دیدیلر. جمهور دخی بالاتفاق « آلتی نفر کسنه نك قتلن استرز ». [دیوب] دفتر ویردیلر. بری خواجه [عمر] افندی ، بری دارالسعادة آغاسی [سلیمان آغا] ، بری صدراعظم [دلاور پاشا] ، بری قایم مقام احمد پاشا ، بری دفتردار باقی پاشا. احمد پاشایی استدکلرندن مراد پادشاه سفرده ایکن استانبولده قایم مقام ایدی ، اوتراق و قوروجیلرک علوفه لرن اکسک ویردکندن طشلامشدر ایدی. اول محله سکبان باشی نصوح آغایی عزل ایدوب قره حسن آغا سکبان باشی اولمش ایدی. پادشاه استانبوله کلدکده احمد پاشا قورویجیلردن [31b] شکایت ایلدی. پادشاه « براوغوردن اولماز ، تدریجیه ایدهلم » دیو ایکی بیکه یقین اوتراق و قورویجینک دیرلکلری قطع اولمش ایدی. بزینه سوزومزه کلهلم. قچنگه جمهور بو ذکر اولنانلرک حقنده دفتر ویردکلرندن علما ایله پادشاهه کوندردیلر ایدی ، پادشاه استدکلری آدملری ویرمکده عناد ایدیچک علما و مشایخ جمله دیدیلر که : « پادشاهم ! جمهور ابو دکلدر. اجداد عظامک زمانلرنده دخی اولیکلمشدر. استدکلرین ایدرلر. صکره کوچ اولور » پادشاه جواب ایلدی که : « سز اپسم اولک. آنلار

باشسز عسكردر، تيز طاغلورلر». تكرر نصيحت ايلدكلرنده غضبه كلوب « انلارك تداركلرى كورلمشدر. حقلرندن كلدكدنصكره سزك دخى ايچكزده حقلرندن كلجك معلومدر». علمای عظام پادشاه عاليمقام دن بو سوزى اشتدكده اپسم اولوب طشره كلديلر. طشره يه دخى چقمغه قومديلر. پادشاهى دخى يالكز قوماديلر، شويله طورديلر. بو طرفده، جمهور، علمانك كلوب خبر كتورمدوكن كوروب بلديلر كه سوزلرى كيچمدى. بالجمله باب همايونه طغرو يوروديلر. ايچروده بوستانجى وايچ خلقي مهيادر، طوبلر قورولمشدر ديوخوفلرندن [32a] اياصوفيه مناره لرنه آدملر چقاروب جانب سرايدن حركت يوق ايدوكن بلوب درحال تفنكلو يكيچرى يي اوكلرنه وسپاه اكسه لرنده يالن يراق باب همايونه كلديلر. قاپويي آچق كورديلر. قپوجيارك بر قاجى ديديلر كه: « قتي غافل اولماك، تدارك اوزره كيدك ». بشيوز قدرى سپاه ويكيچرى يي اللرنده آلات جنك و تفنك ايله قپوده بكيچى قوديلر. آندن اودون انبارنه كيروب اللرنده آلاتي اوليانلر اودون آلوب ايكنجى قپويه كيروب تكبير وكلبانك ايله ايچرو كيرديلر. اوچ بلوك اولديلر. بر بلوكى وزرا اوتورديغى قبه اوكنه طوغرى كتديلر. و بر بلوكى مطبخ اوكنده طورديلر. بر بلوكى تا عرض اوده سى قپوسنه كيروب « پادشاهمزدن آلتى نفر كمسنه يي استدك، جواب كلمدى. شرعله دعوامز و المزده فتوامز واردر » ديو چوق سويلديلر. اصلا جواب كتورر يوق.. دخى ايچرو عرض اوده سنك اوكنه وارديلر. بر قاج خادملر قرشو كلملك استدكده جرأت ايدهمديلر. قچنكه جمهور حرمه داخل اولديلر، بر صدا پيدا اولدى كه: « شرعله سلطان مصطفىاي استرز ». [32b] جمله نك دخى لساننه بوجارى اولدى. بعضن زلفلو بالته جيلردن صورديلر كه: « سلطان مصطفى قنده در؟ » اصلاً جواب ويرمدكلرنده ايچلرندن بر اوغلان جانب حرمه اشارت ايلدى، بر قبه كوستردى. جمهورك ايچندن بعضيلرى هزار زور و زحمت ايله اول

قېبه نك اوزرنه چقدیلر. زیرا قپوسی ایچ حرمدن ایدی. سلطان مصطفانك خدمتنده اولان جوارینك بری آواز حزین ایله « سلطان مصطفی بونده در » دیدکده درحال مطبخدن بالتهلر و قازمالر کتورب قېبه نك اوزرنده قورشونلری کسوب قبه یی دلدیله. دمور پنچره لری قیردیله. بو طرفده سلطان عثمان بو حالی کوردکده جان باشنه صحرا یوب « تیز دلاور پاشایی بولك » دیدی. مکر فرار ایتمش ایمش. درحال بوستانجیلر واروب اسکدارده شیخ محمود افندیله بولوب بر قایغه قیوب کتوردیلر. بو طرفده جمهور قبه یی دلرکن برقاچ [قره] خادم اوقلر پرتاب ایلدکلرنده [اهالی] یتشوب پاره لدیلر و قبه یی تمام دلدیله. اما که اشاغی اینمك ممکن دکل. ایب بولنمادغندن وزرانك اوتوردقلری دیوان خانه نك پرده لرینك ایپلرین کسوب اوچ نفر سپاه و اوچ نفر یکیچری [33a] کندیلرین ایپ ایله بغلیوب اشاغی ایندیله و قدوم سلطان مصطفایه باش قیوب ایچلرندن بری زاده طبعندن اول محله بونی انشاد ایلدی. نظم:

جمله نك رأیله شاهم سوزومز بودر بزم
خالص و مخلص محب بی ریا هب چاکرز

حق سنکدر سلطنت امرنده سن شاه اول بزه
بزنسك محکومکز هر امرکه فرمان برز

قالزدن توغیا صوررسه یاران صفا
شاه عالم دورینه ایرشدوکومز سویلرز

« پادشاهم عسکر هب طشرده پادشاهمه منتظرلردر » دییجك اول جوانی
« مدد صو! اولدك » برقاچ یردن صو یتشیدیلر. ایچوب « الحمد لله » دیدی.
« ایکی کوندر بکا صو ویرمزلر. آجلق و صوسزلق ایله اولدرمك استلر. »

قلج ایله اولدرمکه قادر دکلر. امرحق یوقدر» دیدی. الحق انصاف ایدیجک اولکون او یله عظیم قبه یی یقنلر و کندیلرینه ایب طقوب اشاغی اینن شهبازلره تحسین دیمز میسین؟ شهر قسطنطنیه فتح اولدن برو اول محله قول طائفه سندن بر فرد ایق بصمش دکلر. بعده سلطان مصطفای ایب ایله بغلیوب یوقاری چکوب آردنجه خدمتنده اولان ایکی جاریه پی چقاردیلر. و اشاغی ایندروب جمهورک ایچنه کتوردیلر. اول زمان ایدیکه سلطان عثمان کوردی که [33b] ایش ایشدن کچدی، دلاور پاشایی که بوالدروب کتورمش ایدی، دارالسعاده آغاسی ایله سرای حرمندن بر قاپو آچدیروب خادملر طشره ایلدیلر و «اشته استدکلریکزی آلک» دیدیلر و عجله ایله قرلر حرمنک قپوسنی بغلادیلر. اول آنده جمهور اصلاً توقف ایلمیوب ایکیسین دخی پاره لدیلر. بعده سلطان مصطفای عرض اوده سنک قپوسی اوکنده بر مقدار اوتوردوب آندن اسعد افندینک آتته بندیردیلر. زنداندن چقمش آدم، ضعفدن اوترمغه مجالی یوق. ینه عرض اوده سنه قرشو اوتوروب بو محله سلطان عثمان طرفندن شیخ الاسلام وقاضی عسکرلر و کبار علما و مشایخ و سادات، جمهورک ایچنه کلدیلر. «پادشاهکز سلطان عثمان سزه سلام ایلدی، استدکلری آدملری ویردم، باقیلرینی دخی بولاین؛ دخی هر نه مرادلری وار ایسه ویرهلم. سلطان مصطفای قوک طورسون. و بز دخی بو خصوصده جمله مز کفیل اوللم. استدوککز هر نه ایسه مراد اوزره آلیویرهلم» دیدیلر. جمهور جواب ایلدیلر که: «بوسوز اولدن کرک ایدی. بز استدوکزی بولدوق» دیدیلر. بو محله سلطان مصطفی اورتته قوشق قفتان ایله اوتورر، اوزرنده فراجه یوق. علمادن فراجه استدیلر [34a] کیمسه بر فراجه ویرمدی. بعده «سلطان مصطفادن بیعت ایلك» دیدیلر. جواب ایلدیلر که. «هنوز سلطان عثمان تختنده اوتورر؛ بیعت جائز دکلر.» جمهور علما ایله بر ساعت قدری نزاع ایلدیلر. عاقبت جمله دن اول کتخدا مصطفی افندی بیعت

ایلیوب باقی علما و مشایخ جمله بیعت ایتدیلمر و شهرک ایچنه منادی قودیلر که سلطان مصطفی پادشاه اولدی. بو غوغا ایچنده زمره علمادن قاف زاده فیاضی افندیه قوت واهمه غالب اولوب فجأةً فوت اولدی. بعده جمهور دیدیلر که : « پادشاهم! سن بونده اوتورمه. سلطان عثمان سکا خطا ایدر. سنی اسکی سرایه ایلتم » دیدیلر. سلطان مصطفانک آنده اوتورمغه اقتداری یوق. طشره خسته لار عربه سنه بندروب ایکی جاریه و والده سی و درویش نام یانلرنجه بر غلام عربیه هر جانبدن ایپلر طاقوب جمهور بر برینه ال اله اولاشدیروب چکه رک اسکی سرایه کتوردیلر. بیت : خدانک امریدر جمله بو ایشلر — اوراده یوقدر اصلا صنع و تدبیر. آندن جمهورک بر بلوکی واروب استانبول و غلطه زندانلرین آچوب ایچنده اولانلری خلاص ایلدیلر. بر بلوک جمهور باقی پاشانک [34b] اوینی غارته کتدیلر. بر بلوک دخی استانبول قاضیسی ، که خواجه عمر افندیکنک اوغلی ایدی ، آنک اوینی یغمايه کتدیلر. بو ائنده بر خبر شایع اولدی که سلطان عثمان یکیچری آغالغنی قپوجی باشی قره علی آغایه ویردی دیو. مزبور قره علی آغا دخی سلطان عثماندن ال اوپوب اونه کلوب اغالغه لایق لباسلر کیوب قول اغالری ال اوپمکه کلورلر ائناسنده اوتوز کیسه اقیچه یکیچری یه قیون اقیچه سی و ایکیوز خلعت اوجاق اغالری ایچون مهیا ایدوب طوررکن جمله جمهور کلوب اوین بصوب جمله ماملک ، اکر غربال اکرالک ، خسارت اولوب ییک بلا ایله کندوسی فرار ایدوب حمام اوزرندن اشاغی دوشوب جان خلاص ایدر. بعده بر خبر شایع اولدی که بو کیچه سلطان عثمان بوستانجیلر و ایچ خلقی ایله اسکی سرایه کلوب سلطان مصطفایی قتل ایدر دیو. بو خبر شایع اولدقده جمهورک بعضیسی دیدیلر که : « وارهلم بو کیچه اسکی سرایده سلطان مصطفایی بکلیم ». بر بلوکی « یوق سلطان محمد جامعنه ایلتم ، آنده بکلیم » دیدکده ، عاقبت فریدون افندی سوزیله اورته جامعنه ایلتمکی رأی کوروب ، عربیه مهیا

ایدوب ، پادشاهی و والده سنی [35a] وایکی جاریه نی بندروب ، عربه یاننجه سرای آغاسی و درویش نام سلحدار غلام پیاده ، اخشام وقتنده اورته جامعه کتوردیلر. ماه رجبک سکزنجی کون جمعه کیجه سی ایدی. سلطان مصطفی اورته جامعه کیروب وال قالدروب دعا ایدوب دیدی که: «ای پادشاهلر پادشاهی! رجام بودر که بکا ظلم ایدن سلطان عثمانی دخی بومسجدده کورم». بزسوزیمزه کلم. بواثنا [ده] سلطان مصطفی یکیچری اغالغنی ینه اولکی اغایه ویروب خط همایون کوندردی. «اورته جامعه کل» دیو دعوت ایلدی. کلمدی. «نه سلطان عثمانه ونه سلطان مصطفایه وارورم. وزرا آنده دکل، بن یالکز آنده نیلرم؟» دیو کلمدی. «پادشاهلق کیمده قرار ایدرسه بعده اکا وارلم» دیدی. عاقبت اوده باشیلردن برقاچی قپویه واروب «اکر بزى استیوب دیلرسک البته کلورسک» دیدکلرنده اغا دخی طوروب اورته جامعه کلمدی. سلطان مصطفایه بولوشدی. ال اوپوب خلعت کیوب بعده طشره کلوب قول طائفه سنه «پادشاهکز مبارک اولسون!» دیوب، هنوز یتسو وقتی کچمش ایدی، [35b] قپویه کلمدی. سلطان عثمانی قپوده بولدی. صدراعظم حسین پاشا و بوستانجی باشی ببر محمد اغا بیله ایدیلر. بزینه اولکی سوزیمزه کلم. بوندن اول قچان که سلطان عثمان سلطان مصطفای اسکی سرایدن اورته جامعه کوتردکلرن بلدی، جان باشنه صحرادی. بیت:

حکیم مطلق اولزسه کر بر ایشده تقدیری

مفید اولمز هزار ارباب عقلک رای و تدبیری

درحال حسین پاشایی دعوت ایدوب مهر وزارتی اکا تسلیم ایلدی و «کندو کندیمزه عنادمز ایله عجب ایش ایلدک. شمدی تدارک ندر، نه درسز؟» دیجک حسین پاشا و ببر محمد اغا دیدیلر که: «چونکه سلطان مصطفی اوده لره

واردی، بز دخی اغا قپوسنه وارهم». سلطان عثمان «یوق، بوسوز دکلدیر. اکر یالکز یکیچری اولیدی، سوزومز و سوزوکز انلاره کچردی. علما و سپاه و اشقیا بله در. حالاً ایکیوز کیسه فلوری بغلدر. بر قاچ یوز توابعمز ایله قایقلاز مهیا ایدوب اناطولیه کچلم. بعده تختگاه قدیم بروسایه وارهم، قول یزالم، یغناق ایدهلم، کورهلم نه ظهور ایدر» دیدی. حسین پاشا ایله بئر: «پادشاهم! بومعقول دکلدیر، قپویه وارماز یکدر» دیوب اون بش کیسه فلوری آلوب یاتسودنصکره قپویه کلدیلاز ایدی. [36a] اول محل ایدی که یکیچری آغاسی دخی اورته جامعدن قپویه کلوب سلطان عثمانی آنده بولوب مشاوره یه اوتوردیلر. عاقبت جوانی بونک اوزرینه قودیلر که علی السحر یکیچری آغاسی اوده لره واروپ اوده باشیلری دعوت ایدوب اللیشر فلوری انعام و چوقه لری مور و بریله. و سپاهی یه دخی اونز اقچه ترقی و انعام اوله. سلطان مصطفایی تکرار سرایه کتورسنلر. بومشاوره اوزره یکیچری آغاسی سحر دن اوده لره کلوب مقدا کندوسی شور باجیلاری اولدوغی اوده لره اوده باشیلرینی دعوت ایلوب انعام و احسان احوالین بلدر دکده قلان اوده باشیلر دخی کلسون بوجوانی سزدن اشتسونلر دیو خبر ایدوب اسکی و یکی اوده لره اوده باشیلری هب کلوب بو جوانی اشتدکلرنده: «معقول بیوردکز! بز نفراته سویلسک بلکه اعتماد ایلیمه لر. کندوکز اورته جامعه کلوب بوجوانی سویلک. عموماً سپاه و یکیچری اشتسونلر. امیدر که خیر اوله» دیدیلر. آغا دخی «نوله» دیوب اورته جامعه واردی. جامعه کیروب سلطان مصطفایه بولوشوب بعده طشره کلوب جمعه قپوسنک اوکنده نردبان باشنده طوروب آغالر و یولداشلا [36b] «پادشاهکز مبارک اولسون! اما سلطان عثمان دخی اوجاگزه دوشدی، قپویه کلدی. سیزه صغندی. اللیشر فلوری انعام و چوقه لریکز مور سقرلاط و سپاهی آغالره دخی انعام» دیمکه مجال اولدی. برسپاهی، آغایی اتکندن چکوب نردباندن

اشاغی دوشوروب یراغ اوشوروب پاره‌لدیلر. اول مظلومی بی‌کناه شهید ایلدیلر. اول محلهده جهوردن بر بلوک آغاسی مقتولک ایاغنه ایپ طاقوب اقسرای چارسوسنه براقدیلر. و بر بلوک دخی مرحومک اوینی یغمایه کتدیلر. اول محلهده اوجاق اغالری پریشان اولوب طاغلدیلر. برجهور دخی کمرک امینی مراد جاوشک اوینی تاراجه کتدیلر. بر بلوک دخی حاجی سوباشینک اوینه کتدیلر. بر آلائی اشقیا دخی آغا قپوسنه سلطان عثمان ایچون کتدیلر. چندان که استدیلر بولمادیلر. مکر تا ایچروده خاتونلر یاننده ایمش. حسین پاشا فرار ایلدی. آردنجه یتشدیلر. ایاغندن سکرلیوب سقا کارخانه‌سنک اوکنده پاره‌لدیلر. و بر بوستانجی باشی بی آزاد ایلدیلر. عورتلر یاننده سلطان عثمانی بولوب چقاردیلر. بر بارکیره بندیردیلر، باشنده غرقیه بیله یوق، کاکل پریشان. اول مرحوم و مظلومک [37a] کوزی یاشی فراوان. اول محلهده پناز اوغلی نامنده برسپاهی اسرکیوب کندی دولبندینی پادشاهه کیوردی. اکر سؤال اولنورسه که ببری آزاد ایدوب صدراعظمی قتله سبب ندر جواب بودر که سلطان عثمان خوتین سفرنده ایکن حسین پاشا صدراعظم ایدی. جنک کونلرنده مجلسز یورویش تکلیف ایلدکده عسکر خلی «آسلطانم! یورویش محلی دکلد، قولی قردرزسز» دیدکلرنده «پادشاهه قولی اکسک اولور؟ اشک یرینه آت بغلارز» دیردی. قول بوسبیدن متالم ایدی لر. بر سبب دخی بوکه سفره کیدرکن هر صباح علم رسول اللهک صلی الله علیه وسلم یاننده سوره فتح تلاوة اولنورکن بر قاچ چشته‌جیلر اصلا کلام عزته رعایت ایلمیوب حسین پاشانک مدح و ثناسنده افراط ایدرلردی. حفاظدن بری «بنم سلطانم! کلام شریف قرأت اولنورکن تخقیف قرآن ایلمک» دیدکلرنده «عسکرلک حالیدر، بعض یرده تلاوت و بعض یرده شقاوت اولور» دیر ایدی. و ببرک خلاصنه سبب قچنکه سلطان عثمان میخانهلری بصوب سپاه ویکیچریدن اخذ ایلدوکنی باغچه اوکنده

مرادلری اوزره دوکوب بعده « قتل ایله » دیو [37b] بوستانجی باشیه اصمردلقده بوستانجی باشی آزاد ایبدوپ ، نچه یوز آدمک خلاصنه سبب اولوب ، پادشاهه « قتل ایلدم » دیو جواب ویرر ایدی. ایلك ضایع اولمز ، مشهوردر. بر اولکی سوزیمزه کلم. قچنکه سلطان عثمانی آغا قپوسنده بر بارکیره بندروب انواع تشهیر و تشنیع ایله یوله چقاردیلر ، اثنای راهده اکا سویلدکلری هرزه و هذیان و شتوم غلیظه تذکار اولنسه مورث غم اولور. انجق بو قدر وارکه : « جانم عثمان چلبی ! میخانه باصوب سپاه و یکیچری بی طاش کمیسنه قومق اولورمی ؟ و التونجی اوغلی نامنده بر مبتدل حیزشقی پادشاهک ایاقلرین صقوب بغض شتوم ایلدکده مرحوم مظلوم اغلیوب « بهی ادبسر ! پادشاهکز دکلمیم ؟ تازه لک باشکزدن کچمدیمی » در ایدی. بعضیلر دخی « اجداد عظامک سکبان ایله می ولایتلری فتح ایلدیلر ؟ ولایت اناطولیده سکبان اشقیاسنک طغیانندن ولایت الدن کیدوب پدرک سلطان احمدک خطبه و سکه سنه شریک اولان قلندر اوغلی و جان پولاد و بونلره بکزر زوربالر سکبان جمعیتی ایله عالمی خرابه ویردیلر ایدی » دیدیلر. سلطان عثمان دخی « هی آدملر ، نیلیم [38a] ؟ بکا خواجه ایله دارالسعاده آغاسدن اولدی. حسین پاشانک کناهی یوغدی » دیدی. هله بو حالله اورته جامعه کتوردیلر. بر بوجاقده قودیلر. اوزرنه اون درت جماعته خاصکی میخالچلو محمد آغایی موکل قودیلر. اول محله آخالق سلطان مصطفانک خدمتنده اولان درویش آغایه ویرلدی. کتخدا بکک آتته بندروب باشنده ایچ اوغلان عرقیه سی ایله قپویه ایلتدیلر. و صدر اعظملق داود پاشایه ویرلدی. بوجانبده جمله خلایق « پادشاهمز چقسون کورهلم » دیدیلر. سلطان مصطفی جامعدن چقوب نردبان باشنه کلوب خلقه سلام ویردی. کلبانک محمدی کتوردیلر. سلطان عثمان کلبانکی اشیدوب محمد آغایه « سن اوجاقده نه ایلك ؟ » دیدی. « خاصکی قولکم » دیدی. « یا یکیچری کتخدالغنی کیم

ویردی؟» «سلطان مصطفی ویردی» دیدی. «یا آنک حکمی نافذمیدر؟ آج شو پنجره‌یی، بن دخی قوللر مه سویلیه‌ین» دیوب پنجره‌یی آچدی‌لر. سلطان عثمان باشن طشره چقاروب: «بنم آغالرم و سپاه و یکیچری بابالرم! منافق سوزی ایله، تازه‌لك بلاسیله برکستاخلق ایلدیم [38b] بنی بویله ایلمکدن نولیدی شمدی کلورکن تفنک ایله اورایدوکز. یا بنی استمز میسز؟» دیو یلواردی. بر اوغوردن دیدیلر که: «سنی استمز. اولدر دکلر نه دخی رضامز یوقدر». سلطان عثمان بوجوابدن مایوس اولوب پنجره‌یی قپایوب «باری بنی سلطان مصطفی اولدوغی یرده حبس ایلك، اولدر مک» دیدکده جبه‌جی باشی دیدکلری حرام زاده همان کمد آتدی. بوغمق استدکده محمد اغا و یکیچری کتخداسی علی اغا و باش چاوش احمد آغا یتشوب، جبه‌جی باشیه یومرق اوشوروب؛ طشره ایلدیلر. والحاصل سلطان مصطفای عربیه بندروب والدهسی وایکی جاریه بله بنوب عربیه رسنلر بغلنوب قول طائفه‌سی ال اله آلوب چکه‌رك سرای همایونه التدی‌لر. تخته جلوس ایتدی‌لر. هجرتک بیک اوتوز بر سنه‌سنده و تاریخ اسکندرینک طقوز بیک طقوز یوز اوتوز اوج یلنده و عثمانجق ظهورینک اوچیوز قرق ایکی یلنده و قران نحسین سرطانک اول یلنده خطبه سلطان مصطفی نامنه اوقندی. رجب آینک طقوزنجی کون جمعه کونی صلا وقتی ایدی که بوقصه واقع اولدی. اولکون اورته جامعده نماز قانمادی. چونکه [39a] سلطان مصطفای جلوس ایتدی‌لر، بغده صدراعظم داود پاشا و باقی وزرا و یکیچری آغاسی درویش آغا و اوجاق اغالری و بلوک اغالری اورته جامعده کلوب سلطان عثمانی بر بازار عربیه‌سنه بندروب ایکنودن صکره یدی قله‌یه ایلدوب حبس ایلدیلر. محصل کلام اولکونده اولان حوادث برکونده دخی اولمامشدر. و سلطان عثمانه اولان ظلمدن اغلمیان طاش باغرلویه نه دیرسن؟ سلطنت عثمانیانه بر پادشاه بو وجهله تختندن خلع اولمش دکلدنر. کرچه که سلطان

اوغوردن اناطولی قاضی عسکری ایلدکارنده علما رنجیده خاطر ایدیلر . بونلری
 قویلم تقدیره کللم . قچنکه سلطان عثمان خوتین سفرنه عزیمت ایتدکده کندوسندن
 اوچ آی کچیرک قرنداشی شهزاده محمد خانی بوغمقدن مراد بن سفردہ ایکن
 محتملدر که دماغنده سلطنت سوداسی اوله دیو اول بی کناه مظلومی بوغرکن
 آخر نفسی بو اولدی که : « بن عمرمدن نجه نامراد اولدم ایسه حق تعالی
 حضرتلرندن رجام بودر که سندخی تختکدن و عمرکدن نامراد و محروم اولهسن »
 دیمش ایدی . قضا و قدر ایدی کلدی . بیت :

حق قولندن انتقامی بینه عبد ایله آلور
 بلمین علم لدنی آنی عبد اتدی صانور
 هله بو خصوصده سوز چوقدر . غزل :

برشاه عالیشان ایکن شاه جهانہ قیدیلر
 غیرتلو کنج ارسلان ایکن شاه جهانہ قیدیلر
 [40b] غازی بهادر خاندی عالی نسب سلطاندی
 نامیله عثمان خان ایدی شاه جهانہ قیدیلر

نیت ایدوب حج ایتمکه قومادی قولر کتمکه
 قولق کرک ایشتمکه شاه جهانہ قیدیلر

حکم ایتمکه قادر ایکن حق امرنه ناظر ایکن
 حج ایتمکه حاضر ایکن شاه جهانہ قیدیلر

اشراط ساعتدر بودم روز قیامتدر بودم
 قوله ندامتدر بودم شاه جهانہ قیدیلر

بایزید ولی زماننده التون واقچه وسکه بوزیلوب وشاه عجم ظهور ایدوب تاسیواسه یقین آقین ایلمشیدی. اوغلی سلطان سلیم خان غازی، که فاتح ممالک عرب و عجمدر، غیرت شهنشاهی ایله کلوب قول ایله یکدل اولوب باباسی سلطان بایزیدی تختندن خلع ایلدیلر. اما بوجفا اولمدی ایدی. والحاصل اول کیجه یاتسو وقتنده صدراعظم کندیسی وکتخداسی وجبه جی باشی واروب سلطان عثمانی قتله مباشرت ایلیوب کند آتدقلرنده کوربز دلاور اولمغین [39b] دلیرانه حرکت ایدیچک کلندر اوغروسی نام سپاهی مرحومک خایه لرندن صقوب اول محله جان تسلیم ایلدی. الحق بو اوجکون ایچنده ظهور ایدن حادثه عجبیه نه ایدی که بر پادشاه عظیم الشانی قدیمی قوللری استمیوب یوز دوندروب سلطنتدن خلع ایلمکله قومیوب قتل ایده لر. وحق سبحانه و تعالی حضرتک امر شریفی اوزره مدت مدید حبس چکن بر مظلوم بی کناه خاطرده و فکرده یوغیکن تخته کچوب ربیع مسکونه پادشاه اوله. « فسیحان الله المغرا لمذل سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم ». زیاده دیده بصیرت آچوب عبرت آلاجق یردر. مرحوم سلطان عثمان خانک مدة خلافتلری درت ییل درت آی یدی کون اولدی. بو خصوصده ارباب ظاهر دیسه لر که بو ایشلر قول طرفندن اولماق کزک ایدی. جواب اولنور که سپاه ویکچیجری وسائر قول رنجیده خاطر ایدی لر. زیرا قول طائفه سنک خطالری واقع اولدقده مثلا میخانه ده بولونسه لر اخذ اولمانلره درت بشیوز دکنک اوریلوب وطاش کمیسنه قونیلوب و دیرلکلرین قطع ایدرلردی [40a]. قانون قدیم اوزره تأدیب ایچون اغالری قپوسنه کوندرمز لردی وعلما زمره سنک رنجیده اولمالری، خواجه افندی برواعظ آدم ایکن، خواجه اولماغله، شیخ الاسلامک اوزرنه تصدیر ایتدریلوب علما خصوصنده بالجمله حل و عقد اکا سپارش اولمش ایدی. و بر سبب دخی حکیم باشی موسی افندی بی بر

توغی جکر لر طولدی خون دردم بر ایکن اولدی اون
قان اغلدی اهل فنون شاه جهانہ قیدیلر

نثر. بودخی معلومک اولسون که، یکچیچری یولداش لر دیسه لر که: «عالم ایاغہ قالقدی، غلوعام اولدی. یالکز بز دکلوز، نیجه ایدهلم؟ یعنی بو غوغای نیجه دفع ایده بلوردک؟» جواب ایدرز که: بزازستاندن وسراج خانہ دن سیاست کچمک ممنوعدر. اگر ناکاه کچسه اول چارسو اھالیسی آزاد ایتدر لر مش. بر پادشاه مظلوم کناھنه اعتراف ایده، یکچیچری طائفہ سی قدیمی نعمتن بیه کلمش قوللاری اوله لر، قتلنه رضا کوستره لر. اگر «قتل ایده جکلرین بلمدک» دیرلر سه، جواب ایدرز که، یدی قلعہ یه قونمق محل و موجب قتل ای دوکی معلوم ایدی. علی الخصوص اول مرحوم مظلوم «اوجاگزہ کلدم [41a] بنی سلطان مصطفی اولدوغی اوده یه حبس ایدک. پادشاه کز مبارک اولسون!» دیه، قوله لازم ایدی که «یدی قلعہ یه قودوغکزہ رضامز یوقدر. سرایده حبس ایدک». قتل اولنور سه سرایده اولیدی. جوابلرنده عاجز اولوب تقدیره حواله اولور می؟ بز سوزومزه کلم. قچنکه سلطان عثمان کیجه ایله اغا قپوسنه کلدی. حسین پاشا و بوستانچی باشی ببر ایله اون کیسه فلوری کتوردیلر ایدی که قول طائفہ سنه بر حال ایده لر. جمهور کلوب سلطان عثمانی طوتدقلرنده پادشاه بونده خزینہ کتورمش دیدکلرنده جمهورک آغزلرین طوتمق ایچون معهود کیسه نلک برینی آلایک ایچنه آتی ویردیلر. فلوری بنات النعش کبی پریشان اولوب یغا ایلدیلر. باقی کیسه لری نازکانه هضم ایدوب آچماز قویان اغواته عشق اولسون! خاطرده دکل ایکن بر سلطان عظیم الشانه نکبت، نام و نشانی یوغ ایکن حبس ده یتانه سلطنت، هیچ علاقہ سی اولمیان اغواته دولت که طقوز کیسه فلوری یه دست اوره! دولت دنیا اقبال ایدیجک بویله ایدر! قطعہ:

كلملو اولسه كيشيه دولت يديلور برقل ايله بي منت
كتملو اولسه ايلمك تدبير [41b] طوته مز آني نيچه بيك زنجير

نژ. بودخی معلومك اوله كه بوندن اول سلطان احمد خان مرحوم اولوب
سلطنت تختنه بوسلطان مصطفی جلوس ایلدكده ، اوچ آی درت کون پادشاه
اولوب ، بعده « قول سنی استمزلر » دیوسلطنتدن خلع ایلدکلرنده ، سلطاز
مصطفی دیرکه : « برکون اوله كه سنی استمزلر دینلر بنی آریوب بولالر پادشاه
ایده لر ». بونطق شریفلری درت بیجوق ییلدنصکره ظهور ایلدی. زیرا اول
زمانده قول « استمزلر » دیدکلری یالان ایدی ، قوله بهتان ایلدیلر. ایچرو
خلقی طواشی وسایر علما ايله برصنعت ایدوب خلع ایتمشلر ایدی. عاقبت
قول طائفه سی دخی کندیلرن اول تهمتن قورتارمق ایچون استیوب بولدیلر
پادشاه ایلدیلر. مرحوم سلطان عثمانك حقنده ذکر ایلدوكمز اهانت وباعث
تجدید سلطنت علمادن ایدی ، قوله بهتان ایلدیلر. بزینه سوزومزه کلم. اول
زمانکه مرحوم سلطان عثمان تخت سلطنته اوتوردی ، بيك یگرمی یدی سنه سی
ایدی ، حکمت بازی جل شانہ فی یوم نحس مستمر واقع اولدی. اول ییل شهر
استانبولده احراق چوق اولوب بزازستان وجمله چارسو احراق اولدی. بيك
یگرمی سکز تارینخنده اوچکون درت کیجه [42a] کثرت باران اویله اولدی که سیلابدا
چوق محله خراب اولدی. حتی آقسرای قربنده قوغاجی دده محله سی صو ایچند
قالوب قاسم پاشاده دخی چوق اولر خراب اولدی که کورولمش دکل ایدی
واول قشك یازنده امر حقله بر طاعون اکبر اولدی که تفصیلی لازم دکل
کورنلر بلورلر. ويك اوتوز سنه سنده مجمع البحرین طوکدی. اسکدار و بشلا
طاش آره سی قاره کبی اولوب آدملر کزوب اسکداردن استانبوله یورویه را
کلورلر ایدی. ع : یول اولدی اسکداره بيك اوتوزده آق دکز طوکدی. هاشمی. (1)

(1) Bu mısra metinde sayfa kenarındadır ve şöyledir:

یول اولدی اسکداره آق دکز طوکدی بيك اوتوزده. هاشمی

و اول ییل قحط و غلا واقع اولدی. زیرا، معلومکزدردر که زاد و ذخایر دریادن کلور. دریا قره اولیجق سفینیه عبور اولورمی؟ و بودخی معلومک اولسون که اکر سلطان احمد و اکر سلطان عثمان دفعاتله سلطان مصطفای قتل ایلمک ایچون تقید ایلدیلر، مجال اولدی. زیرا حق تعالی حضرتنک امر شریفی یوغیدی. ع: حقدن هدایت اولمایجق قول نیه قادر. ماه مزبورک یعنی رجب آینک اوننجی کونی اسعد افندی عزل اولوب یچی افندی شیخ الاسلام اولوب و کتخدا مصطفی افندی روم ایلی قاضی عسکری اولدی و بوستان زاده محمد افندی اناطولیه اولدی و چشمی افندی [42b] استانبوله اولدی. عمر آغاسکیبان باشی اولدی و بلوک آغالرینک جمله سی عزل اولدی. بعده عطیه چقدی سپاه و یکچیچی یه توزیع اولندی. بونک اوزرنه برآی مرور ایلدی. ایچ اوغلنلری برکیجه اتفاق ایدوب قپو اغاسن پاره لدیلر. یارنداسی قول ایاغه طوروب: «مراد نه ایدی؟» دیدکلرنده ایچ اوغلنلری جواب ایدوب «برقاچ کوچک شهزاده لر واردر، آنلاری قتل ایلمک استدی بزدخی رضا کوسترمد کمزدن برقاچیزی اولدرمک استدی، آنک ایچون ایلمک» دیدیلر. اما قول اصح بودر که مقتول اولان آغا عجمی ایدی. یکرمی ییل دخی سرایی بکلسه قاپو اغالغی یولی کلمزدی. براوغوردن قپو اغاسی اولمغله نوعاً مغرور اولوب اوضاع ناهمواره باشلدی. سایر آغالر هضم ایده مدیلر. و بو ایامده داود پاشا یکرمی آلتی کون وزیر اعظم اولوب بر کره دیوان پادشاهی یه واروب اوتورمق اولدی. آخر الامر قول عزل ایدوب کندو طرفلرندن مره حسین پاشا صدر اعظم اولدی. بعده جمعه کون سلطان مصطفی احمدیه جامعنه نمازه چقدی. اجداد عظامی یادکارلرندن ابوالفتح سلطان محمد اوروندغی رختلری اورینوب خیر دعایه مظهر اولدی. و دخی [43a] مره حسین پاشا صدر اعظم اولدقده سپاه طائفه سن قولنه آلوب دولت عثمانیه ده ندکلو مناصب عالییه و تولیت ولر ایسه سپاهی یه

ویردی. اوتوز بش کون مهري ضبط ایلدی. ینه کندو چراغلری سپاه شکایت ایدوب عزل ایلدیلر. بعده مصردن معزول لفته لو مصطفی پاشا صدراعظم اولدی. یکریمی یدی کون مهري ضبط ایدوب آنی دخی قول استمیوب کورجی محمد پاشا صدراعظم اولدی و آندن اقدم ماه رجبک یکریمی اوچنجی کون شاه عجمدن اغا رضا نام الچی کلدی. الحق برتاریخده بویله هدایا ایله دولت عثمانیه یه الچی کلمش دکل ایدی. بعده، یکیچری اغاسی اولان درویش اغا بر دیوانه مشرب آدم ایدی، بر کون اوجاق آغالرنه دیرکه: « طشره دن بیت المال کلمز اولدی. بن کندو آدملم کوندرمک استرم». اوجاق اغالری دیدیلرکه: «قانون دکلدر. اوجاق طرفندن مویلمر و چاوشلر کیده کلمشدر» آغا دخی اول محمله: « لعنت اوجاغکزده و سزه ده!» دیدکده پادشاهه خبر کوندریلوب عزل اولندی. یرنه رکابدار قره مصطفی اغا اولدی. اول محمله بوییت سویلندی. قطعه:

ای کلوب آز کونده چوق دولت بولان	پیر اوچاغندن ییوب نان و نمک
پیرینه اوجاغنه خدامنه	منکر اولمایوب بکم حرمت کرک
پیره انکار ایلوب سب ایلمه	ترخکه قور یوخسه میزان فلک
خوش دیمش پندنده شیخ روشنی	اویوز اولور ایننه اورن کوپک

بو حال اوزره بر زمان مرور ایلدی. بیک اوتوز [ایکی] ربیع الاولنک اول کونی سپاه و یکیچری دیوانده جمع اولوب دیدیلرکه: « بوندن اول سلطان عثمانی یدی قله یه قومقدن مراد حبس ایدی. قتل ایلمک مراد اولسه حبسه قومقدن قتل اولوردی. شمعی ولایتلر مزده اوتوریمز اولدق. سز پادشاهکزی قتل ایلدیکز دیو بزه طعن و تشنیع ایده یورلر. البته قتله کیم سبب اولدی؟ پادشاهمزدن سؤال ایدرز» دیو رکاب همایونه رفع رقعه ایلدکلرنده جواب

بیورلدیکه: « حق تعالی حضرتنک نام پاکی حقیچون قتله رضا ویرمدم. باعث قتل اولان هرکیم ایسه حقنندن کلنسون » دیو فرمان پادشاهی صادر اولدقده، چونکه اول کمند آتان جبهجی باشی ایدی، کتوروب دیوانده بوینن اوردیلر. ودخی کلندر اوغروسی نام شقی، که مرحومک خایه لرن صقمش ایدی، [44a] داود پاشا توابعندن ایدی و سپاهی ایدی، آنی دخی بولوب قتل ایلدیار. داود پاشا فرار ایلدی. بر قاچ کوندنصکره کندو اغواتندن بری، مشتلق خاطر ایچون، کلوب قنده ایدوکن خبر ویردی. بوستانجی باشی واروب بر کویده صمانلق ایچنده بولوب طوتب کتوردی. قپوجیلر اوده سنده حبس اولنوب ایرته سی دیوان همایونده بوینی اورلق فرمان اولندی. اول کیجه خاتونی سلطان حضرتلری، که پادشاه ایله لامِ قرنداش ایدی، خلاص ایچون پادشاهدن تمنا ایلدکده، سوز کچمندی. پادشاه طرفندن مایوس اولدقده بونی معقول کوردیلر که بذل مال ایدوب یکیچری اوجاغنه دوشونه لر. ایله اولسه اسکی اوده لرده قرق اوچنچی اغا بلوکنده بوچی مراده وچوکورجی قور اوغلی و آشی حسن و قایقچی مصطفی وچالق محمد و التونجی اوغلی مصلی، بونلاره بکزر یوز مقداری یکیچری؛ و سپاهیاندن جراح زاده محمد چلبی و فریدون افندی، بونلره بکزر داود پاشا توابعندن نیچه آدملر تدارک اولنوب اول کیجه جلاده زیاده فلوری ویریلوب « صنعتکده بر مقدار توقف ایله » دیواصمرلادیلار. تمام بوتدارک کوریلوب یارنداسی [44b] کون دیوان همایونده اولدکلو آدم جمع اولدیکه یوم حشردن نشان ویردی. اول کیجه ذکر اولنان جمهورک نقد احسان آلمشلاری دیوان خلقنک اوکلرنده طوروب: « آیا روزکار نه یوزدن حرکت ایدر دیرکن داود پاشایی قپوجیلر اوده سندن چقاروب چشمه اوکنده میدان سیاسته چکوردیلر. جلاد دخی ایلر و کلوب، اول باشندن هزار ناز و استغنا ایله دولبندین چقاروب، کاه قوللرین صغایوب کاه قیلجن چقاروب اوموزنده پشمانته سلوب اویالاندی.

بو محله صدر اعظم کورجی محمد پاشا محضر اغایی کوندروب: «تیز امر پادشاهی
یرینه کلسون، بویی اورلسون» دیدکده محضر اغا کلدی جلادی بولمادی.
کلدکده: «قنده ایدک؟» دیدکده «اول بر قیلجمی کتور مکه کتدم ایدی» دیدی
محضر اغا: «تیز ایدی، مصلحتک کور!» دیدی. جلاد «امر پادشاهک!»
دیوب قیلجینی عریان ایدوب داود پاشانک باشی اوزرنده دور ایتدروب
ایندیرمک صددنده ایکن معهود اولان احسان دیده لر: «صقن اورمه!» دیو
چاغروب باقی جمهور: «البته اور!» دیو چاغردیلر. قول اورتاسنده منازعه
کثیره اولیجق احسان دیده لر بوغوغا اورتاسنده داود پاشایی میدان سیاستدن
قاپدیلر. طشره ده [45a] بر چاوشک آتین بولوب، بندروب، توابعات یانزجه اورتا
جامعه کتوردیلر. وسراینه آدم کوندروب مرده کانه ایدوب باشنه دولبنده و لباس
جدید استدیله. و توابعات کندیلری ماییننده صدر اعظمق ویروب منبرک
ایکنجی پایه سنده اوتورتدیله. اول دخی کیمنه شور باجیلق و کیمنه سنجاق
ویروب بوقجی مراده محضرلک و سائره دخی مناصب تقسیمنه باشلادی.
بویکا بلوک آغالری طرفندن بر چاوش کوندریلوب «پاشایی قنده ایلندیله،
وار کور، خبر کتور» دیدیلر چاوش دخی سؤال ایدرک اورتا جامعه کیردکده
پاشانک نامبارک باشنده مجوزه یوغدی. مسکین چاوشک باشندن مجوزه سن
آلوب پاشانک کله بی دولتته کیوردیلر. بر زماندن صوکره مکلف اسباب
یتشدیردیله. بو طرفدن، میدان سیاستدن پاشانک قاپلدوغن پادشاه حضرتلری
ایشیدوب غضبه کلدی. خط همایون کوندردیکه یکیچری اغاسی بالکلیه اوجاق
خلقی ایله واروب داود پاشایی اورته جامعدن قالدروب یدی قله یه ایله. پس
بر موجب امر عالی اوجاق خلقی قالقوب اورته جامعدن داود پاشایی عربیه
بندروب یدی قله ده [45b] حبس ایلدیله. حکمت خدا سلطان عثمانی ایلتن عربجه
ایمش. ربیع الاولک اوچنجی کیجه سی قپوجیلر کتخداسی اولان رحیق دامادی

احمد اغا واردی. سلطان عثمان بوغلدوغی اوداده بوغدیلمر. میتن عربیه قیوب سراینه کتوروب تجهیز و تکفین ایدوب علی پاشای عتیق حرمنده دفن ایلدیلمر. بونک اوزرینه ایکی ای مرور ایلدی. صدراعظملمقدن معزول مره حسین پاشا مهری آلتق ارزوسیه سپاه طائفه سنی قولنه آلوب خفیة بر قاج کیسه فلوری کوندروب و اوجاق آغالرندن اون درت بلوکه طوبخانه لو احمد چلبی نک اوینه هر کیجه اوده باشیلری چاغردوب هر اوده یه یکریمی بشر بیک اقچه و اوده باشیلرک هر برینه بشر بیک اقچه و زوربا باشیلره ایکیشریوز فلوری و بعضنه دخی زیاده و اوجاق آغالرندن بعضنه فلوری و انجق درت کشیه بشر بیک آلتون و ایکی بیوک آغایه ، آدی دینلمز ، اونر بیک التون توزیع اولنوب همان بر کون دیوانده شوربا یمیوب « ندر اصلی ؟ » دینلده « کورجی محمد پاشایی استمز » دینلدی. « نوله اولسون » دیو پادشاه جواب ویرده « ایمدی بز مره بی استرز. همان شمدی [46a] دیوانه کلمک کرکدر. کلمینجه اولماز ، البته کلور ! » دیدیلر. و کورجی پاشادن مهری آلوب قپوجیلر کتخداسی حسین پاشایه ایلتوب دیوانه کتوردی. بعده یکیچری شوربا ییدیلر. کورجی محمد پاشا صدردن قالقوب ، آبدست خانه یه کپروب اوتورب ، بعده آتی دخی یتشمین بر چاوشک آتنه بنوب کندی. روزکار ستیزه کار آیا دخی نه ظهور ایتدرر ؟ دیو ارباب بصیرت دیده عبرت ایله ناظر و نکران ایکن بر کون علمای کبار اتفاق ایله سلطان محمد جامعی ایچنده جمع اولوب و مشایخی کتوروب سلطان مصطفا ایچون « عقلنده خفت واردر ، امامتی جائز دکلدر ، تصرفه قدرتی یوقدر ، سلطنتدن خلع اولسون. و صدراعظمی دخی استمز ، تخفیف علما ایلمشدر ، دفعاتله کفرینه فتوا واردر. و کون یوقدرکه سلطان مصطفانک والده سنه خبر کوندروب « قول طائفه سی اوغلیکی استمز ، تدارک کور » دیو کیسه کیسه فلوری چقاردوب قوله ووروب و کندو صرف ایدوب « خزینه بی خراب ایلدی و بیت المال

تمام اولدی» دیوب مفتی یحیی افندی یه وقاضی عسکرلره آدم کوندروب دعوت ایلدیوب کتورتدیلر. مذکور جوابلری [46b] آنلاره سویلدکده : «گرچکدر، مسئله بونک اوزرنه در. اما ایکی دعوی بر اوغوردن کورلمز. اول وارلم پادشاهدن صدر اعظمک عزلی استیلم. بعده باقی احوال کوریله» دیو بو بهانه ایله جمعیتدن چقوب هربری باغچه لرنه کتدی. جامع ایچنده جمهور علما بکلیور که مفتی افندی صدر اعظمک عزلی خبرین کتوره. بوجاننده جمله وزرا و بلوک اغالری اغا قپوسنه جمع اولوب اوجاق اغالرندن بر قاج اغا و سپاهی لردن دخی جمهور علمانک جمعیتنه واروب کانه «جمعیتی طاغیدک» دیلم صاندیلر. اوزر لرنه غلوه ایدوب «جمله کز کافر سز مره یه معاونت ایتدوککز ایچون. بز دیوانه کیدرز» دیو علمایه تابع سپاه و یکچی دخی وار ایدی. عاشق پاشا تر به سندن سنجاق کتوروب سلطان محمد حرمنه دکوب، بیجاقچی اوغلی بله ایدی، گاه اغا قپوسنده اولانلر کلوب سلطان محمد حرمنده اولان جمعیتک اوزرنه کلمک استرلر و گاه اغا قپوسنده اولانلره وارمق اولماز. اما «بز دیوانه کیدرز» دیو علمایه کتمک استرلر. بو محله آدم کوندروب مفتی وقاضی عسکرلری و سیواسی افندی بی اغا قپوسنه دعوت ایدوب کتورتدیلر. پادشاه طرفندن بر خط همایون دخی کلدیکه البته واروب سلطان محمد حرمنده اولان جمعیتی طاغده سز دیو شیخ الاسلام «بر دخی آدم کوندراسون» دیدی معقول کورد کلری اوزره نقیب الاشراف شریف افندی و مشایخدن سیواسی افندی بی کوندردیلر جواب و یردیار که «صدر اعظمی استرز، وجوه کثیره ایله قتلی حالدر» دیدیلر. کلوب بوجوابی کتوردیلر، تکرار بوستانجی باشی ایله [47a] بر خط همایون دخی کلدیکه : «اشته بوستانجیلر دخی وارسون. بو ساعتده واروب جمعیتلرینی بالکایه طاغده سز» دیو. ایکندو اذانی ایدی. نمازی قپوده قلدیلر. صدر اعظم و جمله وزرا و شیخ الاسلام وقاضی عسکرلر و اغا و بلوک اغالری و جمله یکچی و سپاه

بالکلیه جمهوری طاغتمق ایچون قالقوب تمام شهزاده جامعنک حرمنه واردقده شیخ الإسلام رجا ایلدی که : « بردخی آدم کوندره سز . اولا که طاغله » دیو . معقول کوردیلر . اغواتدن آدم کوندردیلر . اصلا مفید اولمادی . « نوله کلسونلر . دعوامز شرعله در » دیدیلر . وارانلر بوجوابی کتوردیلر . بونلر دخی « ارتق وباللری بویننه ، کیده لم » دیرلر ایکن بالذات قپو اغاسی ایله برخط همایون [47b] دخی کلدیکه : « تعجیل ایله کیده سز و اخذ اولنلره امان ویرمیوب قتل ایده سز » . دخی طورمغه مجال اولدی . مکر استانبول اغاسی معمارزاده محمد اغایه سپارش اولنشدی که بیکنن زیاده عجمی اوغلنلری و ارادل و ماریول بونلرک آردنجه ذکر اولنان کبار ایله یکیچری و سپاه یوریوب کویا قلعه فتحنه کیدرلر کبی کتدیلر . بو طرفده جمعیه خبر کلدیکه : « نه طوررسز ؟ کلنلر شرعاه کلمزلر آلات حربله کاورلر » دیدیلر . عاقل اولانلر همان آبدست آلور بهانه سیله کتدی . و حرمده اولان سپاه و یکیچریدن بولنانلر بربرندن مقدمه فرار ایتدیلر . کلبانک صلوة مغربی اولدقده الله اکبر ، مقدم عجمی اوغلنلری ایله ارادل و ماریول یتشوب جامع ایچنده اولان افندیلرک طشره خدای النده اولان آتترینک رختلری و یا پوقلری یغما اولوب و بولدقلارین غارت ایدوب بعده جامع شریفک ایجنه کیروب ایچروده طشره ده بولدقلری آدمی اسبابلری خاطر ایچون قتل ایدوب حتی اخشام نماز نه اقامت ایدرکن اغریبوزلو بکزاده نام بر مدرس منبر یاننده قتل اولندی . ساداتدن ایدی . والحاصل اول محله اوج نفر ساداتن طقوز نفر طلبه دن که مدرس وقاضی کبی [48a] و ، آدی دنیلمز ، کبار علمادن برینک اوغلی بو جمله ایله اون طقوز نفر کمسنه قتل اولندی . غارت و خسارتی قویالم ، چونکه جمعیت طاغلمدی ، تمجید وقتنده عسس باشی بی کوندردیلر . میدانده بولنان مقتوللری جامع حرمنده بر بطل قیو وار ایدی اغزندن قباغنی قالدروب اون طقوز بی کناه مظلومک میتنی آنده بر اقدیلر .

یعنی بو کشته اولانلر کیمدر بللو اولسون دیو نابدید ایتدیلر. اول محلده بروسوی میلی بو مسدسی سویلدی.

مسدس: شبهه مز وار شول کروهك دینه ایمانه

کیم کیره ناحق یره ارباب علمك قاننه

قاضی عسکرلرله مفتی نك دوشرمی شاننه

بریزیدك رام اولوب دنیا ایچون فرماننه

کردیلر چوق عالم و آل رسولك قاننه

دوندی صحن خان محمد کربلا میداننه

جمع اولوب سلطان محمد جامعنه مسلمین

دیدیلر شرع الله ای پاشای بد آیین و دین

قاضی عسکرلرله مفتی ایلیوب آنده یمین

[48b] عزله کتدیلر آنی اما که دوندیلر او حین

کردیلر چوق عالم و آل رسولك قاننه

دوندی صحن خان محمد کربلا میداننه

قاضی عسکرلرله شول مفتی دین غیرتسزه

امتمدر دییه می یارنکی کون حضرت سزه

رام اولوب دنیا ایچون بر دینی یوق شفقتسزه

قردروب اهل نمازی بر بلوک سنتسزه

کردیلر چوق عالم و آل رسولك قاننه

دوندی صحن خان محمد کربلا میداننه

قاضي عسکر لرله سوز بئر ایل یوب اول بد کمان
کلدی آغا قاپسینه مفتی آخر زمان

آنی کورنجه اول سیل بلا کیمی روان
بر بلوک بی دین و بد آیین و قوم بی امان

کردیلر چون عالم و آل رسولک قاننه
دوندی صحن خان محمد کربلا میداننه

[49a] وقت مغربده نمازه وارماز اولدی مؤمنان
بیم جان ایلر عدوی دیندن هر مسلمان

شمدی دارالحربه دوندی بلده دارالامان
نیجه صبر ایتسون بوکا ایمانی اولان مسلمان

کیردیلر چوق عالم و آل رسولک قاننه
دوندی صحن خان محمد کربلا میداننه

بو حال اوزره بر قاج کون مرور ایلدی. بعده سپاهی و یکیچری غلو
ایدوب ولی نعمتاری اولان مره حسین پاشایی « استمز » دیو عزل ایتدردیلر.
بو محله کمان کش علی پاشا صدراعظم اولدی. مره حسین پاشا سپاهی یه جمله
مناصب عالییه بی توزیع ایدوب بو قدر کره یوز بیگ فلوری طاغندی. آنجق درت
آی ویدی کون ایچون ایمش. والحاصل سلطان عثمان وقعه سندن صکره
هر کون بر حادثه ظهور ایدردی. تفصیل اولنسه اطناب پذیر اولدغندن ماعدا
مورث غم اولور. مثلاً بر آدمک اوچیوز بیل عمری اولسه اکا دیسه لرکه:
« سن بو دکلو عمر طویل ایچنده روز کارده [49b] نه کوردک؟ » بو یقینلرده کوروب

بورساله ده یازدغمز وقعنهك برینی کورمدم؟ دیسه محل تعجب کلوب دنیاده بودخی اولورمی؟ دیمک اولور. بو آز کونک ایچنده حقک نچه قوت و قدرتی مشاهده اولمشدر. جل شانہ وعز سبحانه تعزمن تشاء وتذل من تشاء. بز سوزومزه کلم، الحق سلطان مصطفاده عقل ایله علاقه اولمادوغنی عالم بلوردی. برکون سپاه ویکچیجری وعلما افندیلرک کباری سلطان مصطفی حقنده « امامتی جائز دکلدیر » دیدیلر ایدی. اول زمانده مره حسین پاشا بر حال ایله عبث ایشلر ایدوب قول طائفهسی ایله علما اورتاسنه اختلال ویرمش ایدی. « بزه لازمدرکه بو خصوصی تقید ایدهلم » دیوعلما ایله مشاوره اولنوب « پادشاهمیزک تصرفی یوقدر، عقلنده خفت واردر. حل و عقد ایله علاقهسی یوقدر. خط همایون دیدکلری رئیس حمزه افندیلرک پادشاهه ویردوکی صنوبر نام جاریهك یازوسیدر ». علما باسر هم پادشاهك والدهسنه خبر کوندردیلرکه: « یارنکی کون اوغلك پادشاهمیز سلطان مصطفی خان حضرتلری تخت عالیسنده اوتوررکن شرعاً سؤالمز واردر. [50a] اولآ آدک نه در؟ وکیمک اوغلی سن؟ و بوکون نه کوندیر؟ صورالم. اکر بونلره جواب ویررسه امیرالمؤمنین در، پادشاهمیزدر. اکا یاوز نظرله بقان کور اولسون! والآ دکل ایسه امامتی شرعاً جائز دکلدیر. صبی نك امامتی جائز مجنونک جائز دکلدیر ». بو خبر والدهیه واردقده احوال بللو، قادر اولمادوغنی معین، یارنداسی صغار وکبار دیوان همایونه واریلوب تکرار ایچرو خبر کوندردیلدی. کلور کیدر یوق. بعده صدر اعظم ایله شیخ الاسلام ایچرو کیروب سلطان مصطفانک والدهسنه بولوشوب « شرعی بودر اوغلك حقنده » دیدکلرنده، والده سلطان: « امر شرع شریفکدر. بن دخی شرعه مطیعم. نهایت اوغلمی قتل ایلمک. سلطان عثمان کبی اولماسون! » دیدی بوتلر ایتدی: « حاشا که اکا بر ضرر ایریشه. آنک ناظری اللهدر. آتی اولدرمک استین سلطان احمد ایدی و سلطان عثمان ایدی. هر بری قتلنه قصد ایلدکجه باشلر نه

بر حال کلدی. ینه کندو یانکزده طورسون» دیو عهد ایتدیلر. بوسوز اوزره جلوس مقرر اولوب بعده مشاوره یه اوتوروب «جلوس مقرر اما عطیه احوالی نجه اولور؟ خزینه یوق. اکر اولیکلدوکی اوزره عطیه ویرلمزسه اطراف و اکتافده [50b] دین و دولت خائنلری اولان کفره آل عثمانک شمدنکرو زوال و نکبتلریدر. جلوس ایلدی خزینه لری یوق عطیه ویرمدی» دیرلر. اکر بو سوزدن قاچوب عطیه ویرمک اولورسه خزینه یوق بوکا جواب ندر؟ مکر قول طائفه سی بزه عطیه لازم دکلدر؛ ایکی ییل ایچنده اوج عطیه می اولور؟ دیه لر». عاقبت بونی معقول کوردیلر که قول طائفه سی سپاه و یکچیچری مشاوره ایده لر. پس بو محله یکیچیچری کتخداسی بیرام اغا و بلوک کتخدالری و آلتی بلوک اغالری و قول طائفه سی بریره کلوب بو ذکر اولنان ضابطلر دیدیلر که: «یولداشلر و اغالر! شرعاً سلطان مصطفانک امامتی جائز اولمادوغی ایچون یرینه برپادشاه جلوس ایتدرمک استرز. علما افندیلر شرع شریف اوزره بو خصوصه فتوا ویردیلر. لکن عطیه و ترقی یوق. ترقی ویرلسه اولور، اما عطیه ممکن دکلدر. نه دیرسنز؟» دیدیلر جمله سپاه خلقی چاغریشوب دیدیلر که «علما قنده ایسه بز دخی آنده ایز. چونکه پادشاهمزمک تصرفی اولمادوغندن حل و عقد جائز دکل ایمش بزه انعام لازم دکل. یمین ایده لم که انعام نامنی یاد ایتیمه لم» دیدیلر. آندن بلوک اغالری و کتخدالری و یکچیچری کتخداسی بیرام اغا یکچیچری جمهورنه کلوب، تکراری لازم دکل، [51a] بو تفصیل اوزره احوالی سویلدکده، بونلر دخی عموم اوزره بزه عطیه لازم دکل چونکه علما افندیلرمرز شرعه لازم اولانی اجرا ایدرلر، خدمت علیه لرنده ایز» دیدیلر. بعده صدراعظم کمان کش علی پاشا و شیخ الاسلام حضرتلری ایچرو کیروب سلطان مراد خان حضرتلرنه بولوشوب والده سن اسکی سرایدن کتوردوب دیوان همایونده تخت عالی قوریلوب دولت و اقبال و سعادت و اجلال ایله ماه ذی القعدة نك یکر می

ایکنجی کوننده یکشنبه کون تاریخ هجرتک اوتوز ایکنجی ییلنده سلطان مراد خان رابع حضرتلری تخت عالی بخت اوزره جلوس ایلدی. خلدالله ملکه ونصره. چونکه سعادتلو [51b] پادشاه عالیجاه دولت و عزت ایله اجلاس ایلدیله، عدل اوزره روشلر و مردانه جنبشله کوستردیلر، بومصلحتدن صکره برآی قدر انجق مرور ایلدی. اولا سپاهک کبارندن و یکیچری اوجاغنک نفر صاحبی اغواتندن بعضیلری قول طائفه سنه اغوا و یروب «هیچ عطیه سز پادشاه اولورمی؟ نچون بخشش استمز سز؟» دیدیلر. قول طائفه سی دخی «اول عهد ایلدک، شمدی انکیچون استمز» دیدیلر. کیدرک استمز دینلردن استرز دینلر چوق اولدی. پادشاه عالمپناه طرفنه عرض اولندی. «نوله، ویرلسون!» بیوردیلر. اما وزرا و وکلا بریره کلوب «نوله، ویرملک معقولدر، اما فلورینک حالی بللو. مره حسین پاشا خزینه بی تمام ایلمش. فلوری یرنه خرده اقچه آلسونلر» دیدکلرنده قول ینه رضا کوسترمش ایکن اول ذکر ایتدوکز اغوات «یوق البته فلوری کرکدر» دیوب بیلک درلو بلای عظیم ایله انعام فلوریلرین نه یوزدن تدارک ایلدکلری تفصیل اولورسه مورث غم اولور. و اول انعامی حظ نفس ایچون آلانلره و انعام استیه سز دیواغوا ایدنلره بلکه لعنت ایدر ایدوکز. بومحل بونده اتمام بولدی.

و فتحه مرحوم و مغفور سلطان عثمان شاه

بود و قبايح عجيبه و وحكايات فريبه و بيگ او توزير كشيده نهم
 استا بولده و ارتع اولدي كه مرحوم سلطان عثمان و سلطان مصطفی
 احوالین صولانی حسین که و بی تخمین ابدراک یازدهمی ده این صبحه
 که بیگ او توزير بر جنگ یونانی چهارشنبه کونی سپاه و کجوی و دهانی
 هرزه دن سپهنامه جامعین جمع اولوب چهار سولری قبادوب
 بعده او ده کرده است میدانده و افغان ایلوب بعده عوغ آت میدانده
 یکی جامع هرمنده جمع اولوب جو ایلری بوکه باکت هر که بیگ کتر نای ایل
 آنرا طوبیه کنکه القا ایدنلری استرزه و باکت مرانا طوبیه کلکون فراغت
 ایدرک استرزه اولبه اولسه خطفک دیله فکوسدن اولکون حصار
 قبولوب قبادیلر و آخور قبولنده نوع و انواع کایوبنی قادر خوره قبولوب
 اسکراره کلک خاتره قبولوب آسفود بیره و دارالتول و اعی سلطان آغا
 باکت هرزه هر کون قوی کلک اوزده اولوب و یلبون طائفه اسکر
 تفنگ انداز لغنده و سپاه خطفک جنبه یلکده و جنگ کونلرند
 چهار نلری بلورده و قول قوللقدن چقرن بره قول او کورس مصر

مصر و شامک جنیدلری • و تفنگ انداز لقمه اناطولی سکمانی کیمی او
 سنه و ما ضیه ده خونین سفیر بر کفرک آزاجی طابورین بوزمته
 قانک او ملادیلره قیاهزدی منفعت در پینتی و مدره باز و ارباب
 معاش قولا اولور می دیو • سکا کتوب پاشا به سولیمو کوبله قوی عسکر
 و جنیدی و سکمان یاز می کودا سنه دو شور دی • و صدر اعظم دلاور شای
 و خواجه عرافندی بو جو ایلر دارالتعالی آغا سنه موافقت اوزره
 ایدیلر • و دخی خواجه عرافندی پادشاه اناطولی کوره که مدع ایلکن
 مرادی بو ایدی که • بوندن اول خواجک قزداشلی قره پان افندی
 دیر ایدی • بر او غوردن کعبه به قرا ایدیش ایدی • کعبه ده عالی
 اولان شریف قره باشه قضای قیبط ایدر بوب صلب ایلک مرادی ایدی
 اهل کعبه شریفین رجا ایلدی • بو خصوصه خواجه بغیرت دو
 بالک مصره کونر ب • بعد کعبه به ایلنوب بو یوزدن شریفین
 انتقام آله • پاشا هم احمد دغازی اولدک • سکا فرض ایلک خ اولدی
 حاجی دغازی عنوانیله سرافراز ایلدی کر کسن دیر ایدی • و دخی
 بریب بو ایدی که بو کستایلی بی بی محمد آغا • یکه یوی آغاسی

سلطان مصطفای جلوس ایتر د بکره بعه صدر اعظم اود
 باشا و بانی وزرا و یکپوی آغاسی درویش آغا و اوجاق آغالی
 و بلوک آغالی اوزنه جامعه کلوب سلطان عثمانی بر بازار
 عرب سینه بخدروب و ایکنز و دن صکره پدی فله پید ایلدوب
 جسی ایلدیر و محفل کلام اولکونزه اولان حوادث بر کونله
 دفع اولماشدره و سلطان عثمانی اولان ظلمدن اغلیان
 باغلوبینه دیرین و سلطنت عثمانیانه بر پلکته اولدو و جمله
 تخشیدن نخل اولش دکلدیره کورچه که سلطان بایزید و زماننده
 التون و اچمه و مسکه بوزیلوب و شاه عجم ظهور ایلدوب
 تکیه و اسب بقیه آفین ایلدیردی و اعلی سلطان سلیم خان
 غازی که فاتح ممالک عرب و عجم و غیرت شهرت شاهی ایلدوب
 قول ایلدیکدل اولوب بیباک سلطان بایزیدی تخشیدن نخل ایلدوب
 آنا بوجفا اولدی ایلدی و احوالی اول کیمجه بالستو و قنتره صدر
 اعظم کزلبی و کتخاسی و حبیب شی باشی و اربوب سلطان عثمانی
 قلمباشی ایلدوب کزنده قلمزور کور بزر داور اولدوب

دلیرانه

دیرانه حرکت اید بیکه بگذرد او غرض و سنیام سپهانی در خور است
 خایه برین صفت اول مجله جهان تسلیم ایدری . آخن برین بیکه
 ایچده ظهور ایدن حالته عجبیه نه ایدری که بر اینست عظیم است
 قدیمی قوللری کس نبوت یوزد و ندر و کسلطنتین نخل ایلمکله
 قویوب قتل ابره ره و حق سبحانه و ستم حضرت زکاء اثر نغی اوزره
 دتت در حبس بکن بر نظام دکنه خاطرده و فکرده یوغیکن
 تخمه کویوت ربع مسکونه پادشاه اطهر . فیحان اقد المعز المله
 سبھی انک لا علم لنا الا ما علمت انک انت العزيز الحکیم . زج
 دیده به صیرت آجوب عبرت الایمن بر . هر دم سلطان عثمان
 خانک مده خاقتاری درت ییل درت آی بی کون اولدی .
 بو قصه صده ارباب ظاهر دینه که بو ایسک قول طرفین اولدی
 کرک ایدری . جواب اولور که سپاه و کچوری و سائر قول بچیده
 خاطر ایدیلر . زیرا قول طائفه سنک خطاری واقع اولدقده
 مشایخ میانه و بولونسه . اخذ اولغانلره درت کینوز دکنک
 او بلبوب و طاش بکینه قویوب و در کلین قطع ایدر لوده

بو تفصیل اوزره احوالی سوبله کرمه بونلر دخی شوم اوزره بزه غلبه
 لازم دکلی . چونکه علما اقدیلر خضر علیه لازم اولما احوال ایدر لر قدرت
 غلبه لوزره اینر دیدیلر . بقره صدر اعظم کمالش علی شایسته شیخ الاسلام
 حضرت تری ایچر و کبر و بسلطان مراد خان حضرت یونر بولور شوب .
 والده سن اسکی سر اینر کتور دوب دیوان های اوزره خلی قورولوش
 دولت و اقبال و سعادت و اجلال ایله ماه ذی القدر سنک بکری
 یکینر کوننده بلشینه کون . تاریخ بخت بیک اوتوز ایکنی بیلنده
 سلطان مراد خان رابع حضرت تری تحت عالی بخت اوزره جلوس ایلدی
 خدر آنه غلبه و نصره . چونکه سارک توبانست و عالیجاه دولت و عزت ایله
 اجلاس ایلدیلر عدل اوزره زور شلره و مردانه جنبشله کستر دیلر .
 بو مصدق مدن حکم بر آئی قدر ایکنی مرور ایلدی . اولاسیله کبار
 و بکری او جانغک نفر صاجی اغواتدن بعضیلری قول طائفه سنه
 اغوا ادر و ب بیج غلبه سربار شاه اولورنی . بکون جنبش ایکنر نزه
 دیدیلر . قول طائفه سردخی اول عدل ایکنر شدی ایکنر بخت
 دیدیلر . کبارک ایکنر دینلورن ایکنر زور بخت اولوی . بکون

پادشاه عالمینا طرفه عرض اولدی که نوله ویرسون بیوردیلر آما ویرا
 و دکلا بر پوه کلوت نوله ویرک معقولدر آما فلورینک کابلو حرة
 همین باشا خرنه بی علم ایلیش فلوری بر نه خرده آچی السونلر دیکلر نه
 قولینه رضا کوسر مشش ایکن اول ذکر ایندوکن انوات بوقی البنه
 فلوری اگر کور دیوب بیکن در لوبلای عظیم ابد انعام فلور بیلرین
 نه بوزدن نزارک ابد کلری تفصیل اولور
 مورث غم اولور و اول انعامی خور انفس کلر
 آلا ندره و انعام کسینه نیردیواغوا
 ایله بلکه لغت ایدر ایدر که
 بر محلی بوندیم انعام اولدی

م
 م
 م

کتاب و قلم در دست اندامان خاص و جلوس در پشت دروغین
جانبان از آن طرف و در مطبخ خاص آن دولت و طرب و در آن
کار و کار بسط او با وفای او و دعا که او است بر او در باری
گزارت بر سر او کار که پس فانی و آن آید و خانه حاکم که در آن
سکونت و آن توفیق و آن به کمال
نمایر ایمن نیست و نیز بر او عبودیت که او از آن طرف در دست
نه و در آن که یکی از مصلحتی و حق آنکه در آن روز در آن روز
ایستاد و در آن سیر او در حق و در آن که در آن روز در آن
جهت آن و در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
یک از آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
تو که در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
تو که در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
صدا و در حق و در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
یکس از آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
حق که در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
نمایر که در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
کتاب و در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن

کتاب و قلم در دست اندامان خاص و جلوس در پشت دروغین
جانبان از آن طرف و در مطبخ خاص آن دولت و طرب و در آن
کار و کار بسط او با وفای او و دعا که او است بر او در باری
گزارت بر سر او کار که پس فانی و آن آید و خانه حاکم که در آن
سکونت و آن توفیق و آن به کمال
نمایر ایمن نیست و نیز بر او عبودیت که او از آن طرف در دست
نه و در آن که یکی از مصلحتی و حق آنکه در آن روز در آن روز
ایستاد و در آن سیر او در حق و در آن که در آن روز در آن
جهت آن و در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
یک از آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
تو که در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
صدا و در حق و در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
یکس از آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
حق که در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
نمایر که در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
کتاب و در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن
در آن روز در آن که در آن روز در آن که در آن روز در آن

Viyana nüshası 2b - 3a

فوج اوردی که از کاه سما و ندا با سگ ها که قورایک جلد با پی
 صبر زنی در دولت قوم و فوج اوردی که با طوطا جمل و سبزه در ترب
 با در صخره کجا از همه در پرورد و تشنه ده تا ماهی اوردی که قورایک با
 سوزا بوی سر می شود و در نوبت باقی قورایک سر و پ که کجکی که کسبا
 طایف سنگت رفعت افرازم و قورایک سگ اهدا و در در که سر را
 با کما در دخی و در سه قه سگ ها که سگینه اوردی که اوردی که کجکی
 و شهر صبر و در ترب چهار یک بار سخی و کجکی که کسبا از اندر سب
 قورایک بی غصه با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا

قورایک
 کجکی

اهل از اوردی که از کاه سما و ندا با سگ ها که قورایک جلد با پی
 صبر زنی در دولت قوم و فوج اوردی که با طوطا جمل و سبزه در ترب
 با در صخره کجا از همه در پرورد و تشنه ده تا ماهی اوردی که قورایک با
 سوزا بوی سر می شود و در نوبت باقی قورایک سر و پ که کجکی که کسبا
 طایف سنگت رفعت افرازم و قورایک سگ اهدا و در در که سر را
 با کما در دخی و در سه قه سگ ها که سگینه اوردی که اوردی که کجکی
 و شهر صبر و در ترب چهار یک بار سخی و کجکی که کسبا از اندر سب
 قورایک بی غصه با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا
 اوردی که کجکی که کسبا از اندر سب با دید گدیده با سبزه با اوردی که کجکی که کسبا

هر آنکه علیه او کور بکند خوشتر بودستند فراوان از امر عسکر و اسلحه آید
 گویا در میان او در بر نبواد و در علم خود شکا در می جویند و بیدارند
 اندکی برنده و دکانه و سواره او شاهان کند و در بر پادشاه اسلام
 در آن صورتی کس که فرخنده کوشش او بر او اول سپید بود و نویسن
 محمد بن ابان غارند ایران با انداز و نویسنده او را با خانگن سزای کفر
 انده ایسه و لا و و اینان کفر نویسنه باید و باطل تر تایید سزای کفر
 و اعلای دلالان کفر در سیاه طایفه شده و آن اندر بر طایفه کس که
 مجروح آید به پادشاه کشته و کتلی بیادلی عسکره ایسه و در آن روز
 آید ای اول سپید کوی در آن تمام اتفاق آید که کم و در بر سوار
 طایفه کس که در سیاه و سفید و سفید و در کس که در کس
 اندر کس که در سیاه و سفید و سفید و در کس که در کس
 سپید و لا و در با تانگ سوارانه کوی ایستاد اتفاق آید که در آن
 اولی صورتی خلیف سپید و در سوخته قریب از آن قدر و اهل
 سوخته قریب صورتی کس که در آن سوخته قریب از آن قدر و اهل
 ایستاد و در آن قدر و اهل سوخته قریب صورتی کس که در آن

فرخنده ایستاد در همه و در تمام قریب آید ای اول سبب روزی جمعی
 بر بیست آن آید که در تمام کس که در هر چند از هر سوخته سبب اول
 آید کس که در شاه شهر او بدین کس که کس که در کس که در کس که در
 طایفه و صورت جمعی ای کس که سزای پادشاه قریب از آن کس که در
 نامزد بود پادشاه کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 چندکی و آن کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 قول آید ای کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 و این کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 از باطل سینه کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 اولی در همه و در تمام کس که در کس که در کس که در کس که در
 هر کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 در کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 و سیاه ای کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 چند کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در
 کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در کس که در

توضیح

